

Čís. 17183.

Postoupený dlužník jest i po oznámení postupu (§ 1395 obč. zák.) oprávněn uplatňovati proti postupiteli po včasném a řádném oznámení vad nároky ze správy pro vady, které mu vznikly před postupem proti postupiteli.

Dojde-li mezi postupitelem a postoupeným dlužníkem k mimosoudnímu vyřízení uvedených námitek a důsledkem toho k snížení tržové ceny nebo k zrušení smlouvy (§ 932 obč. zák.), může postoupený dlužník snížení nebo zánik postoupené pohledávky namítati i vůči postupníkovi, avšak jen tehdy, souhlasil-li s takovýmto vyřízením i postupník, nebo dokáže-li ve sporu vedeném postupníkem o zaplacení postoupené pohledávky přípustnost a odůvodněnost námitek a nároků, jež vůči postupiteli uplatnil a které byly vyřízeny snížením tržové ceny nebo zrušením smlouvy.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1939, Rv I 2614/38.)

Srov. rozh. č. 3890, 7196, 15763 Sb. n. s.

Žalovaný koupil od firmy E. zboží. Pohledávka za ně byla 14. června 1935 postoupena »Diskontnímu družstvu v P.« a to postoupilo opět pohledávku ve zbytku 1.949 Kč dne 22. července 1936 žalobci Lvovi K., jenž se domáhá jejího zaplacení na žalovaném. Žalovaný namítl, že na dopis oznamující postup jmenovanému družstvu odpověděl, že vrátí část zboží, které mu nevyhovuje a jehož se postoupená pohledávka týkala, že pak skutečně firmu E. navštívil a v dohodě s jejím majitelem vrátil část zboží, za něž mu firma dala 19. října 1935 dobropis na 1.335 Kč. Žalobce naproti tomu přednesl mimo jiné, že žalovaný nebyl po oznámení postupu oprávněn vrátiti zboží postupitele. Soud prvního st. l. i c. uznal podle žaloby jen co do částky 614 Kč 50 h s přísl., kdežto do co částky 1.335 Kč s přísl. zamítl žalobu. Odvolací soud k odvolání žalobcovu uznal podle žaloby i co do částky 1.335 Kč s přísl. Důvod y: Je řešiti otázku, zda žalovaný jako postoupený dlužník může s úspěchem proti žalobci jako postupníkovi uplatňovati dobropis 1.335 Kč, který dostal od postupitele potom, kdy mu byl postup pohledávky oznámen. Prvý soud odpověděl na uvedenou otázku kladně, odvolací soud však jeho názor neschvaluje. Význam postupu záleží v tom, že se mění osoba věřitelova tak, že místo dosavadního věřitele nastoupí nový věřitel, aniž se nějak změní pohledávka resp. dluh. Nový věřitel nastupuje tu na místě dosavadního jako jeho právní nástupce a proto nabývá jen tolik práv, kolik jich měl jeho předchůdce. Z uvedených obecných právních zásad (§§ 1392, 1394 obč. zák.) vyplývají pak logicky zásady další, zejména že dlužník, jakmile mu byl oznámen postup, musí pokládati za svého věřitele jen postupníka (§§ 1395, 1396 obč. zák.), nesmí postupiteli ani plniti ani se s ním smlouvati jakýmkoliv způsobem dotýkajícím se práv postupnických. Rovněž z toho plyne, že dlužníkovi sice zůstala zachována všechna práva, která měl proti postupiteli, ale

ve smyslu hořejších vývodů je může s úspěchem uplatňovati nadále jen proti postupníkovi jako vlastnímu oprávněnému z pohledávky. Měl tudíž žalovaný, jakmile mu byl (14. června 1935) oznámen postup, smlouvat se o vrácení zboží jen s postupníkem a vrátiti je, měl-li na ně vůbec nárok, pouze postupníkovi (po případě, měl-li důvody pro nějaké pochybnosti, mohl kupní cenu složit podle § 1425 obč. zák. k soudu); neměl však práva smlouvat se a vraceti zboží postoupitelce firmě E., neboť ta v té době již neměla vůbec žádná práva k postoupené pohledávce, ježto všechna její práva byla v té době už převedena na postupníka. Co tudíž žalovaný smluvil s postoupitelkou E. a co jí plnil, je vůči postupníkovi, t. j. Diskontnímu družstvu a jeho právnímu nástupci — žalobci, — naprosto bezvýznamné a nemůže jim býti proti zažalované pohledávce namítáno. Prvý soud tudíž nesprávně vyložil zákon a musilo proto býti odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Z ustanovení §§ 1395, 1396 obč. zák. vyplývá, že postoupený dlužník může, dokud nemá vědomosti o postupu, vyrovnati se s postoupitelem o postoupené pohledávce s účinkem i proti postupníkovi a právní poměr, z něhož vznikla postoupená pohledávka, jakkoli upravit, ba i vzájemnou dohodou zrušiti. Avšak i tenkrát, když mu byl postup oznámen, jest oprávněn činiti námitky proti postoupené pohledávce. K takovým námitkám náležejí nepochybně i námitky postoupeného dlužníka ze správy nebo námitka, že smlouva nebyla splněna, ježto byla dodána jiná věc (aliud). Tyto námitky postoupeného dlužníka nejsou postupem pohledávky dotčeny a příslušejí dlužníku i vůči postupníkovi. Jde o to, zda postoupený dlužník může uplatniti právě uvedené námitky a nároky z nich plynoucí též po oznámení postupu vůči postoupiteli, a zda tudíž vůči postoupiteli může vytýkati vady, domáhati se na něm snížení tržové ceny nebo zrušení tržové smlouvy pro vadnost koupené věci, jemu vrátiti vadnou věc nebo dodanou jinou věc (aliud) a účinně namítati proti nároku postupníka na zaplacení postoupené pohledávky z tržové smlouvy, že postoupená pohledávka následkem námitek uplatněných vůči postoupiteli zanikla úplně nebo částečně nebo že vůbec nevznikla.

Vady věci má kupitel i po oznámení postupu oznámiti zásadně prodávajícímu věci (rozh. č. 3890 Sb. n. s.), ovšem jest i postupník oprávněn k přijetí oznámení vad ze správy, které vznikly proti postoupiteli před postupem (rozh. č. 15763 Sb. n. s.). Oprávnění oznámiti vady vůči postoupiteli vyplývá i z úvahy, že jen prodávatel nebo odevzdátele věci bývá o věci tak informován, aby mohl posouditi oprávněnost výtky vad, a on je, žádá-li kupitel o opravu nebo doplnění toho, čeho se nedostává, s to, aby této žádosti, je-li odůvodněna, vyhověl. Uvedené úvahy platí však také tehdy, když kupitel žádá pro vadnost věci snížení tržové ceny nebo

když se domáhá zrušení smlouvy. Nutno proto míti za to, že postoupený dlužník může i po oznámení postupu vůči postupiteli po včasném a řádném oznámení vad uplatnit nároky ze správy pro vady, které mu vznikly proti postupiteli před postupem. Dojde-li však mezi postupitelem a postoupeným dlužníkem k mimosoudnímu vyřízení dotčených námitek a důsledkem toho k snížení tržové ceny nebo k úplnému zrušení smlouvy, může postoupený dlužník namítati snížení nebo úplný zánik postoupené pohledávky i vůči postupníkovi jen tenkrát, jestliže s takovýmto vyřízením souhlasil i postupník nebo dokáže-li se ve sporu vůči postupníkovi přípustnost a odůvodněnost námitek a nároků, jež vůči postupiteli uplatnil a které byly vyřízeny snížením tržové ceny nebo mylným zrušením smlouvy. Dokáže-li se, že tu byly zákonné předpoklady pro uplatnění nároků ze správy nebo pro dodání jiné věci (aliud) a že bylo snížení ceny nebo úplné zrušení smlouvy odůvodněno, musí postupník strpěti úpravu takových námitek a nároků, k níž došlo mezi postupitelem a postoupeným dlužníkem, třebaže k onomu uplatnění nároků a k jejich vyřízení došlo teprve po oznámení postupu.

Žalovaný namítal, že vrátil postupitelce, firmě E., zboží, jež nebylo jeho a nevyhovovalo objednavce, že postupitelka jeho námitky uznala a že mu dne 19. října 1935 za vrácené zboží připsala částku 1.335 Kč k dobru. Žalobce tomu odporoval mimo jiné i proto, že žalovaný nebyl oprávněn, aby po oznámeném postupu vrátil zboží postupiteli. Bylo tudíž povinností soudu, aby vhodným způsobem působil k tomu, aby byly učiněny skutkové údaje, jež jsou rozhodující pro posouzení, zda se vrácení zboží stalo podle toho, co bylo uvedeno, důvodně, poněvadž šlo buď o vadnost zboží, odůvodňující zrušení smlouvy, nebo o jiné zboží, než bylo objednáno (aliud), aby o nich byly nabídnuty důkazy, a aby z nich zjistil rozhodující skutkové okolnosti. Ježto se tak nestalo, je řízení kusé a bylo tudíž rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 17184.

Předpis § 1001, první věty, obč. zák., že dlužní úpis jest plným důkazem o zápůjčce a jejích modalitách, pozbyl pro oblast procesního práva významu zavedením civilního řádu soudního (zákonem č. 113/1895 ř. z.).

Průvodnost dlužního úpisu, nemá-li povahu veřejné listiny, jest posuzovati podle § 294 c. ř. s.; je-li vnitřní pravdivost dlužního úpisu popřena, musí býti zkonmána jinými prostředky.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1939, Rv II 547/38.)

Ve sporu, v němž se žalobkyně domáhala na žalované zaplacení 31.000 K s přísl. z důvodu zápůjčky, namítla žalovaná, že podle dlužního úpisu nebyla zapůjčitelkou žalobkyně, nýbrž její otec Josef T. Nižší soudy uznaly podle žaloby; odvolací soud uvedl k otázce